

جشن شهریورگان زادروز داراب و مرگ مانی

۱۷ شهریور ۱۳۹۳ ساعت ۱۹:۱۶

نام شهریور در متون اوستایی به گونه «خَشْتَرَه وَئیریه» آمده که به معنای تقریبی «شهر و شهریار (شهرداری) آرمانی و شایسته» است. چنین می‌نماید که این اندیشه و آرمان، خاستگاه نظریه‌های افلاطون و فارابی در زمینه «آرمان‌شهر» یا «مدینه فاضله» بوده باشد.

نام شهریور در متون اوستایی به گونه «خَشْتَرَه وَئیریه» آمده که به معنای تقریبی «شهر و شهریار (شهرداری) آرمانی و شایسته» است. چنین می‌نماید که این اندیشه و آرمان، خاستگاه نظریه‌های افلاطون و فارابی در زمینه «آرمان‌شهر» یا «مدینه فاضله» بوده باشد. نام شهریور چند بار به همین معنا در «گاتها»ی زرتشت نیز آمده است و بعدها در اوستای نو، او را به گونه‌ای تشخیص یافته به پیکر یکی از امشاسپندان در می‌آورند.

بر اساس متون ایرانی، جشن شهریورگان یا چهارم شهریورماه، با زایش و مرگ دو نفر از تأثیرگذارترین شخصیت‌های تاریخ ایران همزمان است: زایش داراب و مرگ مانی.

خلف تبریزی در «برهان قاطع» (جلد سوم، ص ۱۳۱۶) از این روز به عنوان زادروز داراب نام می‌برد. با توجه به پاره‌ای اشاره‌های تاریخی و شباهت‌های داستان داراب در شاهنامه فردوسی و دیگر تاریخ‌نامه‌های ایرانی با گزارش‌های مورخان یونانی و ایرانی در باره کورش بزرگ، می‌توان احتمال ضعیفی در باره اینهمانی داراب و کوروش را پیش کشید. ممکن است منتسب دانستن زادروز داراب یا کورش به روز شهریورگان که بر شهریار آرمانی و شایسته دلالت دارد، یادمانی از خاطره پادشاهی کورش بزرگ در یاد مردمان و تاریخ‌نگاران بوده باشد.

اما از سوی دیگر متون مانوی (متن ce و p به زبان پارتی) از این روز به عنوان روز جانباختن مانی یاد کرده‌اند:

(مانی) با شادی بزرگ و با خدایان روشنی‌ها و با نوای چنگ و سرود شادی پرواز کرد . . . و جاودان بماند به نزد خداوند اهورامزدا . . . چهار روز گذشته از شهریورماه، شهریورروز، روز دوشنبه، ساعت یازده، در استان خوزستان و به شهر بیلاباد (گندی شاپور)، که او پرواز کرد . . . به سوی سرای فروغ»

آنگونه که از متون مانوی برمی‌آید، روز مرگ مانی در نزد مانویان یکی از بزرگترین جشن‌ها دانسته می‌شده و ظاهراً به هنگام مرگ مانی این روز برابر با جشن «بِما/بِمو» نیز بوده است.

به این ترتیب، چهارم شهریورماه نه تنها هنگام جشن شهریورگان، بلکه همزمان با جشن زادروز داراب (کوروش) و جشن درگذشت یا جانباختن مانی نیز هست. همزمانی این دو رویداد اخیر از نگراهی دیگر نیز توجه برانگیز است: از سویی هنگام زایش پادشاهی بلندآوازه و کوششگر آرمان‌شهر ایرانی؛ و از سویی دیگر مرگ مانی درست در همین روز و دستاورد سلطه موبدان ساسانی بر ایران‌شهر و تباهی آرمان‌شهر ایرانی.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۵۰۹۶/مانی-مرگ-داراب-زادروز-شهریورگان-جشن/>